

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista

Lausuntopyyntökysely

Ohjeet:

Sähköisessä kyselylomakkeessa voi liikkua edestakaisin painamalla Edellinen- tai Seuraava -painikkeita. Kyselyssä on mahdollista edetä vastaamatta kaikkiin kysymyksiin, mutta osa kysymyksistä on merkitty pakollisiksi. Suurimpaan osaan kysymyksistä on mahdollista valita vain yksi vastausvaihtoehto. Jokaista vastausta on mahdollista perustella ja perustelut huomioidaan vastauksia analysoitaessa. Kyselyn lopussa on runsaasti vastustilaa lausujien vapaamuotoisille kommenteille. Vastauksia on mahdollista muokata ennen kyselylomakkeen lähettämistä.

Kyselyn voi tarvittaessa keskeyttää painamalla Keskeytä-painiketta ja jatkaa vastaamista myöhemmin. Keskeytä-painikkeesta kysely vie automaattisesti sivulle, jossa on linkki jatkettavaan kyselyyn. Sivulla voi myös lähettää linkin sähköpostiisi. Kyselyä ei ole kuitenkaan mahdollista muokata kahden eri toimipisteen välillä. Mikäli samaa muokattavaa kyselylinkkiä muokataan kahdesta eri toimipisteestä samanaikaisesti, kyselyyn tallentuu viimeisin versio. Tästä syystä kyselylinkkiä ei pidä jakaa eteenpäin.

Viimeisen kysymyksen lopussa on Yhteenveto-painike, josta pääset tarkastelemaan laatimiasi vastauksia. Yhteenvetosivulta pääset muokkaamaan (Muokkaa vastauksia -painike) ja tulostamaan (Tulosta-painike) kyselyn.

Vastauksien lähetys: Kun kyselyyn vastaaminen on valmis, paina kyselylomakkeen yhteenvetosivun lopussa olevaa **Valmis-painiketta**. Valmis-painikkeen painamisen jälkeen kyselyvastausta ei ole enää mahdollista täydentää tai muokata.

Kyselylomakkeeseen voi vastata vain kerran.

Lisätietoja kyselystä antavat:

neuvotteleva virkamies Anne-Mari Raassina, p. 02951 63405
hallitussihteeri Erkki Papunen, p. 02951 63298
hallitussihteeri Terhi Tulkki, p. 02951 63229
sähköpostit ovat muotoa etunimi.sukunimi@stm.fi

Kyselyn tekniseen toteutukseen liittyvät kysymykset:

osastosihteeri Anne Vuori, p. 02951 63413

osastosihteeri Hang Pham, p. 02951 63569
sähköpostit ovat muotoa etunimi.sukunimi@stm.fi

1. Vastaajan taustatiedot

Etunimi *	Anni
Sukunimi *	Täckman
Sähköposti	anni.tackman@aksonry.fi
Organisaatio, jota vastaus edustaa *	Selkäydinvammaiset Akson ry
Mahdollinen tarkennus	järjestöpäällikkö

2. Onko vastaaja *

- Kunta
 - Erityishuollon kuntayhtymä
 - Muu kuntayhtymä
 - Ministeriö
 - Muu valtion viranomainen
 - Järjestö
 - Yksityishenkilö, vammaispalvelujen käyttäjä
 - Muu yksityishenkilö
 - Ei mikään edellä mainittu, edustan
-

1 luku Yleiset säännökset

1 § Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksen on: 1) toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa; 2) ehkäistä ja poistaa esteitä, jotka rajoittavat vammaisen henkilön

yhdenvertaisuuden toteutumista; 3) edistää vammaisen henkilön itsenäistä suoriutumista ja itsemääräämisoikeuden toteutumista; sekä 4) turvata vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut.

3. 1 §:ssä säädetään lain läpileikkaavista periaatteista. Kattaako säännös vammaispalveluille asetetut tavoitteet?

Kyllä

Ei

Ei kantaa

4. Muita huomioita 1 §:n sisältöön.

Selkäydinvammaiset Akson ry pitää lain yksityiskohtaisia perusteluita hyvinä ja kattavina. Järjestö kannattaa vahvasti Vammaisfoorumi ry:n lausunnossa olevaa kirjausta sekä lisäsehdotusta ”Yksityiskohtaisissa perusteluissa koskien 1 § 1 kohta 4 kappaletta todetaan: ”Ehdotettu laki täydentäisi yleisiä sosiaalipalveluja tilanteissa, joissa ehdotuksen mukaiset erityispalvelut ovat vammaiselle henkilölle välttämättömiä tavanomaisessa elämässä suoriutumisessa sekä yhdenvertaisuuden ja osallisuuden toteutumisessa.”

Vammaisfoorumi esittää tähän lisättäväksi seuraavan: Silloin, kun henkilö täyttää tämän erityislain mukaiset tietyn palvelun saamisedellytykset, palvelu on aina myönnettävä erityispalveluna tämän lain perusteella.

Tällä muotoilulla tavoitellaan sitä, että tilanteissa, joissa henkilö täyttää palvelun myöntämisedellytykset, ei enää pidä alkaa miettiä, kumman lain (sosiaalihuoltolaki/erityislaki) mukaisia palveluita tulee myöntää. Muuten tämä erityislaki vesittyy täysin.”

2 § Soveltamisala

Maakunnan on järjestettävä tässä laissa tarkoitettuja palveluja, jos henkilö tarvitsee pitkäaikaisen vamman tai sairauden aiheuttaman toimintarajoitteen johdosta välttämättä ja toistuvasti apua tai tukea tavanomaisessa elämässä eikä hän saa muun lain nojalla etunsa mukaisia riittäviä ja sopivia palveluja. Maakunnan järjestämistä säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (xx/xxxx, jäljempänä järjestämislaki).

Palvelujen tuottamisesta säädetään järjestämislaissa, laissa sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta (xx/xxxx, jäljempänä palveluntuottajalaki) sekä laissa asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa (xx/xxxx, jäljempänä valinnanvapauslaki).

Tätä lakia ei sovelleta sellaiseen ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista annetun lain (980/2012, jäljempänä vanhuspalvelulaki) 3 §:n 2 kohdassa tarkoitettuun iäkkääseen henkilöön, jonka avun tai tuen tarve johtuu pääasiassa korkean iän myötä alkaneista, lisääntyneistä tai pahentuneista sairauksista tai vammoista taikka korkeaan ikään liittyvästä rappeutumisesta.

5. Onko 2 §:n perusteella selvää, missä tilanteissa sovelletaan erityislakia?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

6. 2 §:n 3 momentissa säädetään soveltamisalan rajauksesta.

Onko raja us selkeä?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

Onko raja us tarpeellinen?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

7. Muita huomioita 2 §:n sisältöön.

Soveltamisalan kommentointi on vaikeaa, koska monet siihen vaikuttavat lait sekä niiden sisällöt eivät ole vielä lopullisia (valinnanvapa uslaki, järjestämislaki, palveluntuottajalaki ja myös itsemääräämisoikeuslaki). Tämä aiheuttaa epävarmuutta ja hankaloittaa kokonais kuvan hahmottamista.

Jotta laki olisi mahdollisimman selkeä, tulisi kaikki soveltamisalaa koskevat säännökset kirjata kokonaisuudessaan lain alkuun. Palveluita koskevissa pykälissä olevia viittauksia soveltamisalaa n, tulisi välttää. Ne vaikeuttavat päätöksentekoa sekä soveltamista. On soveltajan kannalta yksinkertaisempaa, kun kaikki säännökset sekä yhteydet vammais palvelulakiin on

kirjattu yhteen kohtaan. Selkäydinvammaiset Akson ry kannattaa Vammaisfoorumi ry:n lausunnon kirjausta koskien 2 § ja sen ehdotusta muuttaa 2 § 1 momenttia seuraavasti: ”
Maakunnan on järjestettävä palveluita tämän lain perusteella, jos henkilö tarvitsee pitkäaikaisen vamman tai sairauden aiheuttaman toimintarajoitteen johdosta välttämättä ja toistuvasti apua tai tukea tavanomaisessa elämässä eikä hän saa muun lain nojalla etunsa mukaisia riittäviä ja sopivia palveluja. Sovellettavaa lakia harkittaessa on otettava erityisesti huomioon se, kuinka palvelut parhaiten turvaavat tämän lain tarkoituksen toteutumisen.”

Selkäydinvammaiset Akson ry pitää hyvänä, että vammaisuuden määritelmä on perustuu YK:n vammaissopimuksen mukaiseen vammaisuuden määrittelyyn, joka on itsessään jo laaja. Tätä määrittelyä tulee myös noudattaa kaikissa lain pykälissä.

4 § Vammaisen henkilön osallistuminen ja osallisuuden tukeminen

8. Arvioikaa momenttien tarpeellisuutta lain soveltamisen kannalta.

Palvelutarpeen arviointi sekä palvelujen suunnittelu, toteuttaminen ja toteutumisen seuranta on tehtävä yhteistyössä vammaisen henkilön ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000, jäljempänä asiakaslaki) 9 ja 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa vammaisen henkilön ja hänen laillisen edustajansa taikka omaisen tai muun läheisen kanssa.

- Tarpeellinen
- Tarpeeton
- Ei kantaa

Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä. Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

- Tarpeellinen
- Tarpeeton
- Ei kantaa

Vammaisen henkilön osallistumista on tuettava hänen toimintakykynsä, ikänsä ja elämäntilanteensa edellyttämällä tavalla. Vammaisen henkilön on voitava käyttää hänelle soveltuvaa viestintä- ja kommunikointikeinoa ja häntä on tarvittaessa tuettava tiedon saannissa, oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa sekä oman tahdon toteuttamisessa.

Tarpeellinen

Tarpeeton

Ei kantaa

Lapsen ja nuoren mielipiteen selvittämisestä säädetään sosiaalihoitolain 32 §:ssä. Lapselle ja nuorelle on järjestettävä riittävä apu ja tuki tiedonsaantiin, kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen.

Tarpeellinen

Tarpeeton

Ei kantaa

9. Muita huomioita 4 §:n sisältöön.

Selkäydinvammaiset Akson ry pitää hyvänä, että lakiin on kirjattu asiakkaan oikeus saada selvitys sekä tietoa toimenpidevaihtoehdoista, joiden vaikuttavuus asiakkaan elämään ja toimintakykyyn ovat merkittävät ja useimmiten läpi elämän kestävät.

5 §:ssä säädetään palvelutarpeen arvioinnista ja asiakassuunnitelmasta

10. Ovatko seuraavat säännökset tarpeellisia?

Vammaisen henkilön palvelutarpeen arvioinnista säädetään sosiaalihoitolain (1301/2014) 36 ja 37 §:ssä.

Kyllä

Ei

Ei kantaa

Asiakassuunnitelman tekemisestä ja omatyöntekijästä säädetään sosiaalihoitolain 39 ja 42 §:ssä.

- Kyllä
 Ei
 Ei kantaa

Palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman yhteydessä tehtävässä monialaisessa yhteistyössä ja palvelujen yhteensovittamisessa noudatetaan, mitä sosiaalihuoltolain 41 §:ssä säädetään.

- Kyllä
 Ei
 Ei kantaa

11. Muita huomioita 5 §:n sisältöön.

Selkäydinvammaiset Akson ry pitää palvelutarpeen arviointia ja asiakassuunnitelman toteuttamista tärkeänä. Oikein ja oikea-aikaisesti toteutettu arviointi ja suunnitelma vaikuttavat merkittävästi asiakkaan elämään liikuntarajoitteen kanssa sekä mahdollistaa yhdenvertaisen osallistumisen yhteiskuntaan. Hyvä suunnitelma selkeyttää asiakkaan tilannetta niin ammattilaiselle kuin asiakkaalle itselleen. Järjestö on kuitenkin huolissaan sosiaalialan osaamisesta. Asiakkaan palvelut koostuvat aina yksilöllisestä tarpeesta, johon vammaislaki vahvasti ohjaa. Asiakkaan palvelukokonaisuus tarvitsee kattavaa osaamista niin sosiaali- ja terveydenhuollon puolelta. Järjestö kannattaa Invalidiliitto ry:n ehdotusta, että sosiaalityöntekijän (vammaissosiaalityön) tulee tunnistaa monialaisen yhteistyön tarve, mikä tulee kirjata yksityiskohtaisiin perusteisiin edellytykseksi palvelutarpeen arviointiin.

6 § Päätöksenteko ja palvelujen toteuttaminen

Palveluja koskevasta päätöksenteosta ja päätösten toimeenpanosta säädetään sosiaalihuoltolain 45 ja 46 §:ssä. Päätöksen voimassaoloon ja palvelujen jatkuvuuteen sovelletaan, mitä sosiaalihuoltolain 38 §:n 3 momentissa säädetään pysyvästä ja pitkäaikaisesta tuen tarpeesta.

Tämän lain perusteella annettavat palvelut on toteutettava sisällöltään, laadultaan ja laajuudeltaan vammaisen henkilön tarpeen ja edun mukaisina riippumatta valitusta palvelusta tai palvelun tuottajasta ja toteuttamistavasta. Palvelujen laadun määrittämisessä ja arvioinnissa on otettava tässä laissa säädetyn lisäksi

huomioon, mitä asiakaslaissa, sosiaalihuoltolaissa ja palveluntuottajalaissa säädetään palvelujen sisällöstä, tavoitteista, laadusta, suunnittelusta ja toteuttamisesta.

Maakunnan on huolehdittava siitä, että vammaisen henkilön ja tarvittaessa hänen perheensä tarpeen mukaiset eri lakeihin perustuvat palvelut muodostavat tämän lain tarkoitusta toteuttavan yhteensovitetun kokonaisuuden. Palvelukokonaisuudesta on tarvittaessa tehtävä päätös noudattaen, mitä sosiaalihuoltolain 46 §:ssä säädetään.

Sen lisäksi mitä muualla lainsäädännössä säädetään, vammaisen lapsen ja nuoren palvelujen toteuttamisessa on otettava huomioon lapsen tai nuoren ikä ja kehitysvaihe, mielipide, perhesuhteet ja muut läheiset ihmissuhteet sekä osallisuus ja toimintamahdollisuudet lapsen tai nuoren omassa toimintaympäristössä. Palvelut on toteutettava siten, että ne mahdollistavat lapsen ja nuoren hyvinvoinnin ja kehityksen hänen yksilöllisten valmiuksiensa mukaisesti.

12. Arvioikaa seuraavia päätöksentekoon ja palvelujen toteuttamiseen liittyviä väittämiä.

	Kyllä	Ei	Ei kantaa
Päätöksentekoon liittyvä sääntely on riittävä.	☒	☐	☐
	☐		
	☐		
	☐		
Päätösten toimeenpanon sääntely on riittävä.	☒	☐	☐
	☐		
	☐		
	☐		
Palvelujen laadun määrittämisen ja arvioinnin sääntely on riittävä.	☒	☐	☐
	☐		
	☐		
	☐		
Lasten ja nuorten huomioon ottamisen sääntely on riittävä.	☒	☐	☐
	☐		
	☐		
	☐		

13. Muita huomioita 6 §:n sisältöön.

Luonnoksen 6 § on vaikeasti luettava ja helposti väärin tulkittava. Tärkeät asiat jäävät helposti huomioimatta vaikeaselkoisuuden vuoksi. Toinen momentti on erittäin kannatettava, koska siinä laki velvoittaa toteuttamaan palvelut sisällöltään, laadultaan ja laajuudeltaan vammaisen henkilön tarpeen ja edun mukaisina riippumatta valitusta palvelusta tai palvelun tuottajasta ja toteuttamistavasta.

Selkäydinvammaiset Akson ry kannattaa Vammaisfoorumi ry:n kirjausta ”*Vammaisfoorumi korostaa, että erityislakiin tarvitaan oma säännöksensä päätöksenteosta. Kaikki suunnitelmat on otettava päätöksentekovaiheessa huomioon ja huolehdittava siitä, että palvelut muodostavat kokonaisuuden. Asiakassuunnitelmasta poikkeavasta palvelusta tai sen toteuttamistavasta tehtävä päätös on erikseen perusteltava esityksen mukaan. Velvoite lisää asiakkaan edun toteutumista ja sen toteutumisen arviointi on muutoksenhaussa tehtävissä selkeämmin. Toivomme, että esitetyn lain käyttöönoton yhteydessä on käytössä soveltamisohjeet, joiden perusteella edellä mainitutkin asiat vakiintuvat osaksi asiakastyön prosessia.*”

2 luku Erityispalvelut

Laissa säädettäisiin vammaisten henkilöiden avun ja tuen tarpeisiin vastaavista erityispalveluista. Näitä olisivat muun muassa valmennus ja tuki, henkilökohtainen apu, asumisen tuki ja palvelut, tuki esteettömään asumiseen, lyhytaikainen huolenpito, päiväaikainen toiminta sekä liikkumisen tuki ja palvelut.

8 § Valmennus ja tuki

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada välttämättä tarvitsemaansa valmennusta ja tukea: 1) tiedollisten tai toiminnallisten tai sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavien taitojen harjoittelemisessa; 2) elämän muutostilanteissa; 3) kommunikaatiossa; 4) päätöksenteossa; 5) muussa tavanomaisessa elämässä suoriutumisessa.

Valmennuksen ja tuen tarkoituksena on tukea vammaisen henkilön itsemääräämisoikeutta, osallisuutta ja itsenäistä suoriutumista vahvistamalla henkilön omia sekä hänen perheensä ja läheistensä voimavaroja. Valmennuksen ja tuen tavoitteet ja sisältö sekä välttämätön määrä, kesto ja toteutustapa määräytyvät vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan kirjattujen yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilanteen mukaan.

Valmennusta ja tukea voidaan järjestää vammaisen henkilön perheelle tai hänelle läheisille henkilöille silloin, kun se on tarpeen vammaisen henkilön valmennukselle ja tuelle asiakassuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Vammaisen henkilön perheellä tai muilla läheisillä henkilöillä on oikeus saada valmennusta ja tukea merkittävässä elämänmuutostilanteissa, jos se on välttämätöntä vammaisen henkilön palvelujen tarkoituksen toteutumiseksi.

Valmennusta ja tukea annetaan henkilökohtaisena tai ryhmässä toteutettavana palveluna taikka muiden palvelujen osana.

14. Täydentääkö säännös asianmukaisesti ehdotetussa laissa säädettyjä muita erityispalveluja?

Kyllä

Ei

Ei kantaa

15. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista valmennusta ja tukea koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) tai muun lain säännöksiä? (Esim. sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaista sosiaalista kuntoutusta koskevaa säännöstä)?

Kyllä

Ei

Ei kantaa

16. Muita huomioita 8 §:n sisältöön.

Selkäydinvammaiset Akson ry kannattaa Invalidiliitto ry:n kantaa ” Invalidiliitto pyytää lisäämään yksityiskohtaisiin perusteisiin valmennuksen ja tuen vammautumisen jälkeisiin tilanteisiin. Valmennusta ja tukea tarvitaan esimerkiksi uuden tilanteen ymmärtämisessä ja siihen sopeutumisessa. Tämän lisäksi valmennukseen ja tukeen olisi suositeltavaa kirjata yksityiskohtaisiin perusteluihin mahdollisuudesta toteuttaa sitä vertaistuellisena kokemusvalmennuksena, joka tukee vahvasti henkilön identiteetin vahvistumista.

Valmennusta ja tukea voitaisiin antaa henkilökohtaisena tai ryhmässä toteutettavana palveluna taikka muiden palvelujen osana. Toivomme, että yksityiskohtaisessa perustelussa tarkennetaan minkä muiden palveluiden osana valmennusta ja tukea voidaan järjestää. Onko tämä mahdollista vammaispalveluiden ja minkä muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden kautta, jolloin kysymykseksi tulee myös näiden palveluiden asiakasmaksuttomuus. “

9 § Henkilökohtainen apu

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua silloin, kun hän välttämättä ja toistuvasti tarvitsee toisen henkilön apua suoriutuakseen:

- 1) päivittäisissä toimissa;
- 2) työssä, opiskelussa tai muussa osallisuutta edistävässä toiminnassa; tai
- 3) vapaa-ajan toiminnassa tai sosiaalisessa osallistumisessa.

Henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan yhdenvertaisesti muiden kanssa. Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa. Henkilökohtaiseen apuun voi osana palvelun kokonaisuutta kuulua sellaisia terveydenhuollon toimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä henkilön itsenäisen suoriutumisen mahdollistamiseksi.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua 1 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitetuissa toiminnoissa siinä laajuudessa kuin hän sitä välttämättä tarvitsee. Lisäksi vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa toiminnoissa vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan henkilön välttämätöntä avuntarvetta.

17. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

18. Huomioita 9 §:n sisältöön.

Selkäydinvammaiset Akson ry yhtyy Vammaisfoorumi ry:n kantaa voimavarakirjauksen poistamisesta. Vammaisfoorumi ry kirjaa lausunnossaan seuraavasti ” *Voimavaraedellytyksen säilyttäminen laissa toisin kuin Valas-työryhmä on ehdottanut, tarkoittaa selvää heikennystä niiden henkilöiden kannalta, joilla ei katsota olevan voimavaroja. Vammaisfoorumi ehdottaa voimavara-rajauksen poistamista. Toissijaisesti Vammaisfoorumi ehdottaa, että perusteluihin hyvin selkeästi kirjataan, että kynnys henkilökohtaisen avun saamiseen on oltava hyvin matala, kuten korkein hallinto-oikeus on oikeuskäytännössään linjannut.*

Voimavarasäännöksen tarvetta vähentää se, että laissa on olemassa useita eri järjestämistapoja, joista löytyy jokaiselle sopiva toteuttamistapa. Sen lisäksi työnantajamallin rajaaminen laissa vain niille, jotka kykenevät toimimaan työnantajina ja antavat siihen suostumuksensa, vähentää selvästi niitä ongelmia, joita nykyisin on ollut. Samoin maakunnan

entistä vahvempi neuvontavelvoite.

Vammaisfoorumi katsoo, että käytännössä paljon ongelmia aiheuttanut voimavarasäännös on senkin vuoksi turha, että laki tarjoaa hyvin joustavan mahdollisuuden järjestää asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaiset palvelut. Palvelutarpeen arvioinnissa ja palvelusuunnittelussa joka tapauksessa yhdessä asiakkaan kanssa selvitetään, mitkä palvelut parhaiten vastaavat hänen avun ja tuen tarpeisiinsa.”

Selkäydinvammaiset Akson ry:n mielestä yksityiskohtaisiin perusteluihin tulisi lisätä, että henkilökohtaisen avun laatu, merkitys ja henkilökohtaisen avun jatkuvuuden turvaaminen tulee huomioida vaikeavammaisen henkilön turvallisuuden ja terveyden ylläpidon näkökulmasta tilanteissa, joissa ensisijainen vastuuvollinen ei järjestä riittävää henkilökohtaista apua terveydenhuollon jakson osalta. Yhdenvertaisuuslain nojalla tulkittavaksi saattaa tulla myös kohtuullisiin mukautuksiin perustuva kohtuuttomuuden raja. Järjestö viittaa tältä osin Vammaisfoorumin STM:lle huhtikuussa 2015 tekemään selvityspyyntöön; Vaikeavammaisen henkilön aseman ja avuntarpeen huomioimisesta terveydenhuollossa. Näin esimerkiksi akuutit tilanteet sairaalahoidon aikana, joissa vammaisen henkilö tarvitsee jatkuvaluonteisesti toisen henkilön apua esim. asennon vaihtamiseksi, raajojen liikuttelemiseksi, wc ja intiimihygienian hoidossa, juomisessa, ruokailussa ja asiakas ei ole tehohoidossa vaan osastolla, jossa sairaanhoito keskittyy vain hoidon perusteella olevaan sairaushoitoon, ei vaikean vamman aiheuttaman toimintarajoitteen aiheuttamaan muuhun avun välttämättömään avun tarpeeseen. Osastolla sairaalahenkilöstön mitoitus ja työnkuva kohdistuu vain sairaalahoitoon perustuvaan sairaanhoitoon eikä perusvamman aiheuttaman välttämättömän avustamisen tarjoamiseen. Järjestöille on tullut useita tietoja siitä, että tällaisissa tilanteissa vammaisen henkilö on saanut painehaavoja, ei ole pystynyt yskimään, koska tarvitsee yskimisessä toisen henkilön apua ja sairauden kulku on huonontunut ja johtanut jopa hengenvaarantumisen tilanteeseen koska henkilökohtaista apua ei ole ollut saatavilla. Yleiskunnan ylläpito on kuitenkin vaikeavammaisen henkilön kohdalla erityisen tärkeää. Esimerkiksi lihassairaalle henkilölle parinkin päivän vuodelepo voi merkitä radikaalia lihaskatoa, joka on peruuttamatonta ja jota ei kuntoutuksella saa takaisin. On myös yleisesti tiedossa, että liikkumattomuus aiheuttaa komplikaatioita, kuten painehaavaumia, keuhkokuumetta ja laskimotukoksia.

Selkäydinvammaiset Akson ry pyytää lain valmistelijoita huomioimaan erityisesti hengityslaitteen käyttäjien oikeuksien turvaamisen. Selkäydinvammaiset Akson ry kannattaa Hengityslaittepotilaat ry:n lausuntoa, joka nostaa esille uuden erityislain haasteet suhteessa hengityslaitteiden käyttäjiin ja heidän tarvitsemaansa apuun.

10 § Henkilökohtaiset avun toteuttaminen

Henkilökohtainen apu voidaan toteuttaa käyttäen seuraavia toteuttamistapoja: 1) työnantajamalli, jossa vammaisen henkilö toimii henkilökohtaisen avustajan työnantajana; 2) asiakassetelimalli, jossa

maakunta antaa vammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avun hankkimista varten valinnanvapauslaissa tarkoitetun asiakassetelin; 3) palvelumalli, jossa maakunta tuottaa henkilökohtaisen avun palvelut itse tai yhteistoiminnassa muiden maakuntien kanssa tai hankkii ne sopimuksiin perustuen muulta palvelun tuottajalta.

Henkilökohtaisen avun toteuttamistavoista päätettäessä maakunnan on otettava huomioon vammaisen henkilön oma mielipide ja toivomukset sekä asiakassuunnitelmassa määritelty avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan. Henkilökohtainen apu on aina toteutettava siten, että se edistää vammaisen henkilön itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden toteutumista. Henkilökohtaisen avun toteuttamistapoja sekä muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja voidaan yhdistellä niin, että palvelujen kokonaisuus vastaa vammaisen henkilön avun tarpeeseen. Henkilökohtaisena avustajana voi erityisestä syystä toimia vammaisen henkilön omainen tai muu läheinen henkilö, jos se on vammaisen henkilön edun mukaista.

Asiakassuunnitelmaan on kirjattava henkilökohtaisen avun sijaisjärjestelyjen toteuttamistavat avustajan poissaolotilanteissa ja työsuhteen päättyessä.

19. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

- Kyllä
 Ei
 Ei kantaa

20. Huomioita 10 §:n sisältöön.

Maakunnalla tulee olla käytössä kaikki kolme henkilökohtaisen avun järjestämistapaa, jotta varmistetaan asiakkaan valinnanvapaus sekä henkilökohtaisen avun toteutuminen asiakkaalle sopivalla tavalla. Kolmesta vaihtoehdosta löytyy jokaiselle sopiva avun järjestämismalli ja paras ratkaisu. Selkädynvammaiset Akson ry esittää, että 10 § muotoillaan seuraavasti:

”Henkilökohtainen apu on toteutettava käyttäen seuraavia toteuttamistapoja:

- 1) työnantajamalli, jossa vammaisen henkilö toimii henkilökohtaisen avustajan työnantajana;*
- 2) asiakassetelimalli, jossa maakunta antaa vammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avun hankkimista varten valinnanvapauslaissa tarkoitetun asiakassetelin; ja*
- 3) palvelumalli, jossa maakunta tuottaa henkilökohtaisen avun palvelut itse tai yhteistoiminnassa muiden maakuntien kanssa tai hankkii ne sopimuksiin perustuen muulta palvelun tuottajalta.”*

Selkädynvammaiset Akson ry pitää hyvänä laissa sijaisjärjestelyn huomioimista. Toimivat sijaisjärjestelyt ovat ensiarvoisen tärkeää henkilökohtaisen avun käyttäjälle. Äkillisissä ja

arvaamattomissa tilanteissa, jolloin työntekijä on estynyt, voidaan päätyä hengenvaarallisiin tilanteisiin. Selkädinvammat Akson ry esittää, että 10 § 3 muotoillaan seuraavasti:

”Asiakassuunnitelmaan on kirjattava henkilökohtaisen avun järjestämisen *toteuttamistavat työsuhteen sijaisjärjestelyissä sekä häiriötilanteissa.*”.

11 § Henkilökohtaisen avun työnantajamalli

Työnantajana toimivan vammaisen henkilön ja henkilökohtaisen avustajan väliseen työsuhteeseen sovelletaan työopimuslakia (55/2001).

Työnantajamallia voidaan käyttää, jos työnantajaksi ryhtyvä henkilö kykenee vastaamaan työnantajan velvollisuuksista ja hän suostuu toimimaan työnantajana saatuaan maakunnalta riittävän ja ymmärrettävän selvityksen työnantajan velvollisuuksista ja vastuista. Suostumus on kirjattava asiakassuunnitelmaan.

Maakunnan on tarpeen mukaan neuvottava ja autettava vammaista henkilöä työnantajan oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamisessa.

Maakunnan on työnantajamallissa korvattava työnantajan lakisääteiset maksut ja korvaukset sekä muut työnantajana toimimisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut. Työnantajana toimimisesta aiheutuvien kulujen perusteet ja korvaamistapa on kirjattava asiakassuunnitelmaan.

21. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Ei

Ei kantaa

22. Huomioita 11 §:n sisältöön.

Säännös on selkeä ja kannatettava. Avustajasta aiheutuvat muut kulut on korvattava kaikissa järjestämistavoissa. Maakunnan korvausvelvollisuuden piiriin kuuluvat työnantajan lakisääteiset maksut, korvaukset sekä muut työntöantajana toimimisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut tulisi kirjata hallintopäätökseen ja asiakassuunnitelmaan. Kirjauksessa tulisi käydä ilmi työnantamisesta aiheutuvien kulujen perusteet sekä korvaamistapa.

Lisäksi järjestö haluaa korostaa, että maakunnan tulee antaa riittävä ja ymmärrettävä selvitys työnantajan lakisääteisistä velvollisuuksista ja vastuista asiakkaalle, joka ryhtyy työnantajaksi. Tällä hetkellä tämä ei toteudu läheskään kaikissa kunnissa tai puuttuu kokonaan.

12 § Asumisen tuki ja palvelut

Vammaisen henkilön kotona asumista tuetaan ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaisilla sekä tarvittaessa tämän lain mukaisilla palveluilla.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada asumisen tuki ja palvelut sosiaalihuoltolain 21 §:n 4 momentin mukaisena palveluasumisena, jos hän tarvitsee soveltuvan asunnon sekä apua ja tukea välttämättä ja jatkuvaluonteisesti tai vuorokauden eri aikoina.

Asumisen tuki ja palvelut sisältävät avun ja tuen päivittäisissä toimissa sekä ne palvelut, joita tarvitaan vammaisen henkilön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä osallisuuden, kommunikaation ja perhe-elämän mahdollistamiseksi. Asumisen tuen ja palvelujen sisältö, määrä ja toteutustapa määritellään asiakassuunnitelmaan kirjattujen vammaisen henkilön yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilanteen mukaisesti. Asumisen tuki ja palvelut voidaan toteuttaa myös henkilön omaan asuntoon.

23. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

24. Huomioita 12 §:n sisältöön.

Asumisen tuen kokonaisuus on epäselvä suhteessa sosiaalihuoltolakiin ja se sitä tulee selventää. Pykälän kirjaus ei turvaa asumista tukevien palvelujen riittävyttä eikä laatua. Asumisen tuki ja sen sisältämät palvelut tulee olla kokonaisuudessaan asiakkaalle maksuttomia.

Selkäydinvammaiset Akson ry on huolissaan vaikeimmin vammaisten ihmisten asemasta, joiden asumista tukevia palveluita ei tule toteuttaa sosiaalihuoltolain mukaisena palveluasumisena.

Selkäydinvammaiset Akson ry kannattaa ja yhtyy Vammaisfoorumi ry:n lausuntoon tämän pykälän osalta.

13 § Lasten asumisen järjestäminen

Vammaisen lapsen asuminen toteutetaan ensisijaisesti lapsen oman perheen kanssa siten kuin 12 §:ssä säädetään.

Lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa voidaan toteuttaa vain, jos:

- 1) perheen kotiin tuotavat palvelut ja muu lapsen ja perheen tuki eivät ole lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia tai mahdollisia taikka jos ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi; ja
- 2) lapsen asumisen muualla kuin oman perheen kanssa on arvioitu 5 §:n mukaisesti olevan lapsen huolenpidon, tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin toteuttamiseksi tai lapsen terveyden tai turvallisuuden kannalta lapsen edun mukaista.

Sen lisäksi mitä 6 §:n 4 momentissa säädetään, lapsen asuinpaikan valinnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen tarpeisiin ja niitä vastaavaan henkilöstön osaamiseen, lapsen ja perheenjäsenten ja muiden läheisten yhteydenpitoon ja ihmissuhteiden ylläpitämiseen sekä hoidon ja huolenpidon jatkuvuuteen. Lapsen asuminen on järjestettävä niin, että asuinpaikan etäisyys ei ole este yhteydenpidolle lapselle läheisiin henkilöihin. Lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa voidaan järjestää perhehoitona tai yksikössä, jossa hoidetaan samanaikaisesti enintään seitsemää lasta.

Jos lapsi asuu tämän lain nojalla muualla kuin oman perheen kanssa, vanhemmat ja huoltajat vastaavat lapsen elatuksesta aiheutuvista kustannuksista siten kuin laissa lapsen elatuksesta (704/1975) sekä laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (912/1992) säädetään.

25. Miten olisi syytä säätää vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella? Arvioikaa seuraavia väittämiä.

Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä ehdotetun lain mukaisena palveluna.

- Samaa mieltä
- Eri mieltä
- Ei kantaa

Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä lastensuojelulain mukaisena avohuollon sijoituksena ilman huostaanottoa.

- Samaa mieltä

- Eri mieltä
- Ei kantaa

Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä sekä ehdotetussa laissa että lastensuojelulaissa siten, että ehdotettu laki on ensisijainen.

- Samaa mieltä
- Eri mieltä
- Ei kantaa

Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi tehtävä ilman huostaanottoa avohuollon sijoituksena myös pidemmäksi aikaa.

- Samaa mieltä
- Eri mieltä
- Ei kantaa

Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi aina tehtävä lastensuojelulain periaatteiden ja säännösten mukaisesti.

- Samaa mieltä
- Eri mieltä
- Ei kantaa

26. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin liittyen tilanteisiin, joissa lapsi asuu erossa vanhemmistaan tai huoltajistaan?

Lapsen asumisen järjestämisessä tulee selvittää kaikki muut mahdollisuudet kotona asumisen tukemiseen ennen kodin ulkopuolelle sijoittamista. Vammaisen lapsen tuet ja palvelut tulee järjestää yksilöllisesti ja ensisijaisesti sitä lakia soveltaen, joka vastaa kulloiseenkin palvelun tarpeeseen.

14 § Tuki esteettömään asumiseen

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada korvaus 12 §:ssä tarkoitetun vakituisen asunnon muutostöistä, itsenäisen suoriutumisen kotona mahdollistavista välineistä sekä muista teknisistä ratkaisuista

aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista, jos hän toimintarajoitteensa vuoksi välttämättä tarvitsee tätä tukea päivittäisissä toimissa, liikkumisessa tai muussa itsenäisessä suoriutumisessa. Maakunta voi myös antaa edellä mainittuja välineitä sekä muita teknisiä ratkaisuja korvauksetta vammaisen henkilön käytettäväksi.

Asunnon muutostöistä aiheutuviksi korvattaviksi kustannuksiksi katsotaan myös muutostöiden suunnittelusta sekä esteiden poistamisesta asunnon välittömästä lähiympäristöstä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Itsenäisen suoriutumisen kotona mahdollistavat välineet ja muut tekniset ratkaisut on suunniteltava ja toteutettava vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Jos asiakas haluaa itse teettää tai hankkia 1 ja 2 momentissa tarkoitettut muutostyöt tai muut itsenäistä suoriutumista mahdollistavat välineet sekä tekniset ratkaisut, maakunnan on asiakkaan pyynnöstä annettava asiakkaalle arvio hänelle korvattavista kohtuullisista kustannuksista. Korvaus asunnon muutostöistä tai välineiden sekä muiden teknisten ratkaisujen hankkimisesta on haettava maakunnalta viimeistään kuuden kuukauden kuluessa kustannusten syntymisestä.

27. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

28. Huomioita 14 §:n sisältöön.

Selkäydinvammaiset Akson ry pitää säännöstä hyvänä ja siihen kirjattuja parannuksia verrattuna nykyiseen. Erittäin kannatettavana pidetään, että maakunnan on asiakkaan pyynnöstä annettava arvio etukäteen korvattavista kustannuksista. Arvio tulisi antaa myös kirjallisena ja se tulisi kirjata perusteluihin.

Selkäydinvammaiset Akson ry pitää hyvänä kirjauksia koskien pesutilojen muutostöitä sekä esteiden poistamista välittömästä lähiympäristöstä.

Selkäydinvammaiset Akson ry haluaa kuitenkin korostaa ongelmaa, mikä syntyy vammautuneen ihmisen kotiuttamiseen sairaalahoidosta vammautumisen jälkeen. Nykyinen järjestelmä on kankea ja muutostöiden päätöksenteko ja toteuttaminen vie liian kauan aikaa. Kuntoutusajat vammautumisesta kotiuttamiseen ovat lyhentyneet merkittävästi, joten myös asunnonmuutostöiden tulisi nopeutua. Vammautunut henkilö joutuu usein kalliiseen väliaikaissijoitukseen esimerkiksi terveyskeskuksen vuodeosastolle odottamaan muutostöiden valmistumista. Pahimmassa tapauksessa henkilön sijoitus näille osastoille tuo terveydellisiä ongelmia esim. painehaavat, joiden kustannukset yhteiskunnalle ja terveydenhuollolle ovat merkittäviä. Nopeammalla toiminnalla vammautuneen henkilön paluu arkeen ja osallistuminen

helpottuu. Yksilölliset ja oikeanlaiset ratkaisut helpottavat ja edesauttavat vammautuneen ihmisen sopeutumista liikuntarajoitteen kanssa elämiseen ja ehkäisevät eristäytymistä yhteiskunnasta.

15 § Lyhytaikainen huolenpito

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada lyhytaikaista huolenpitoa välttämättömän huolenpidon ja osallisuuden turvaamiseksi sekä huolenpidosta vastaavien henkilöiden hyvinvoinnin tukemiseksi.

Lyhytaikaisen huolenpidon sisältö, määrä, kesto ja toteutustapa määräytyvät vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan kirjattujen yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilanteen mukaan.

29. Onko lyhytaikainen huolenpito tarpeellinen palvelu?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

30. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista lyhytaikaista huolenpitoa koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) säännöksiä (esim. SHL:n 19 §:n mukaista kotipalvelua koskevaa säännöstä) tai omaishoidon tuesta annettua lakia?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

31. Huomioita 15 §:n sisältöön.

Selkäydinvammaiset Akson ry pitää säädöstä hyvänä. Säädös on joustava ja se yhdenvertaistaa ja mahdollistaa huolenpidon vammasta riippumatta tasapuolisesti.

16 § Päiväaikainen toiminta

Vammaisella henkilöllä on oikeus päiväaikaiseen toimintaan silloin, kun hän tarvitsee toimintarajoitteensa vuoksi erityistä sosiaalisen vuorovaikutuksen ja osallisuuden turvaavaa sekä toimintakykyä ylläpitävää palvelua eivätkä sosiaalihuoltolain 17 §:n mukainen sosiaalinen kuntoutus, vuoden 1982 sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 d §:n mukainen työllistymistä tukeva toiminta ja 27 e §:n mukainen työtoiminta tai laissa kuntouttavasta työtoiminnasta (189/2001) säädetty kuntouttava työtoiminta ole henkilön palvelutarpeeseen nähden sopivia ja riittäviä palveluja. Maakunnalla ei ole velvollisuutta järjestää päiväaikaista toimintaa henkilölle, jonka toimeentulo perustuu pääosin vanhuuseläkkeeseen.

Päiväaikaista toimintaa on järjestettävä viitenä päivänä viikossa tai harvemmin vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Päiväaikainen toiminta sisältää palveluun kuuluvat matkat.

32. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Ei

Ei kantaa

33. Huomioita 16 §:n sisältöön.

Pykälän perusteluissa todetaan: ”Päiväaikaisen toiminnan osallistujat olisivat yleensä henkilöitä, joille tulisi myöntää kuljetuspalvelua.” Kirjaus tulisi poistaa, koska siitä saa kuvan, että kuljetuspalvelu on kriteeri päiväaikaiselle toiminnalle. On monia vammaisia, jotka eivät ole oikeutettuja kuljetuspalveluun, mutta ovat oikeutettuja päiväaikaiseen toimintaan.

17 § Liikkumisen tuki ja palvelut

Vammaisen henkilön liikkuminen toteutetaan ensisijaisesti osana esteetöntä julkista joukkoliikennettä. Julkisen joukkoliikenteen käyttöä on tarvittaessa tuettava ja täydennettävä sosiaalihuoltolain 23 §:n 3 momentin mukaisilla liikkumisen tuen toteuttamistavoilla. Elleivät sosiaalihuoltolain mukaiset liikkumisen tuen toteuttamistavat ole vammaisen henkilön liikkumisen turvaamiseksi riittäviä ja sopivia, sovelletaan tätä lakia.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada liikkumisen tuki ja palvelut toteutettuna kuljetuspalveluna taksilla, invataksilla tai vastaavalla ajoneuvolla silloin, kun henkilön liikkumista ei voida muuten turvata. Kuljetuspalvelua on täydennettävä saattajapalvelulla, jos se on välttämätöntä henkilön matkasta suoriutumiseksi.

Liikkumisen tuen ja palvelujen tarkoituksena on mahdollistaa vammaisen henkilön liikkuminen, joka

liittyy

1) työssä käymiseen;

2) opiskeluun;

3) päiväaikaiseen toimintaan ja muuhun osallisuutta edistävään toimintaan;

4) vapaa-ajan toimintaan, sosiaaliseen osallistumiseen ja muuhun tavanomaiseen elämään kuuluvaan toimintaan.

34. Turvaako säännös vammaisen henkilön liikkumisen?

Kyllä

Ei

Ei kantaa

35. Muita huomioita 17 §:n sisältöön.

Säädös on Selkäydinvammaiset Akson ry:n mielestä epäselvä ja se tarvitsee selkeytystä ja tarkennusta sosiaalihuoltolain ja erityislain välillä.

Selkäydinvammaiset Akson ry on huolissaan julkisen joukkoliikenteen korostamisesta säädöksessä, koska todellisuudessa toimivaa julkista esteetöntä joukkoliikennettä ei ole kuin osassa pääkaupunkiseutua. Pitää ottaa myös huomioon, että julkisen joukkoliikenteen ympäristö voi olla esteellinen, jolloin joukkoliikenteen käyttäminen estyy. Liikkuminen tuki tulee aina arvioida ja toteuttaa yksilöllisesti. Apuvälineillä (manuaali – ja sähköpyörätuoli) joukkoliikenteen käyttö on lähes mahdotonta suuressa osassa Suomea. Lisäksi tulee huomioida vuodenaajat, talvisin pyörätuolilla liikkuvat henkilöt eivät pysty käyttämään joukkoliikennettä pelkästään jo lumen vuoksi (mm. auras ongelmät sekä lumivallit).

Liikkumisen tuki tulee aina toteuttaa yksilöllisesti ja asiakasta ja hänen tarpeitaan kuunnellen. Kuljetuspalvelusta ei saa tehdä asiakkaalle liian hankalaa, koska tuolloin asiakas jää kotiin ja eristäytyy yhteiskunnasta. Liikkumisen tuki tulee suunnitella kokonaisuutena ja asiakkaan osallisuutta tukevana.

18 § Liikkumisen tuen ja palvelujen toteuttaminen

Edellä 17 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kuljetuspalvelujen määrää ja alueellista ulottuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon vammaisen henkilön liikkumisen tarve, muut käytettävissä olevat palvelut ja matkan tarkoitus. Lisäksi arvioinnissa on otettava huomioon vammaisen henkilön käytössä olevaan, hänen liikkumistarpeisiinsa sopivaan, autoon saatu julkinen tuki.

Kuljetuspalveluja työhön, opiskeluun, päiväaikaiseen tai muuhun osallisuutta tukevaan toimintaan on

järjestettävä niihin välttämättä tarvittava määrä. Kuljetuspalveluja vapaa-ajan toimintaan, sosiaaliseen osallistumiseen ja muuhun tavanomaiseen elämään kuuluvaan toimintaan on järjestettävä siten, että henkilö voi tehdä vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa asuinkunnan tai lähikunnan alueella. Kuljetuspalveluun oikeutettujen henkilöiden matkoja on yhdisteltävä toteutettavaksi samalla kulkuneuvolla, ellei matkojen yhdistely aiheuta matkustusajan kohtuutonta pitenemistä tai muuta kohtuutonta haittaa palveluun oikeutetulle.

Maakunta voi vaihtoehtona kuljetuspalveluille antaa vammaisen henkilön käyttöön auton tai myöntää taloudellista tukea auton hankintaan, jos henkilön toimintarajoitteesta aiheutuva tuen tarve liikkumisessa tavanomaisen elämän toiminnoissa on runsasta ja jatkuvaluonteista.

Jos vammaisen henkilön käytössä on 3 momentissa tarkoitettu auto taikka sellainen hänen liikkumistarpeisiinsa sopiva auto, jonka hankintaan on myönnetty muuta julkista tukea, henkilöllä on oikeus saada vähintään kuusi yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa vapaa-ajan toimintaan, sosiaaliseen osallistumiseen tai tavanomaiseen elämään kuuluvaan toimintaan, jollei tätä pienempi määrä riitä turvaamaan henkilön välttämätöntä liikkumista. Työ- ja opiskelumatkat on järjestettävä myös näissä tilanteissa 2 momentin mukaisesti.

36. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

- Kyllä
- Ei
- Ei kantaa

37. Huomioita 18 §:n sisältöön.

Säädöksessä on huomioitava, ettei sosiaalihoitolain mukaisen kuljetuspalvelun liikkumisalue rajoita vammaisen henkilön liikkumisen aluetta lakia sovellettaessa. Tässä kohtaa tulee siis tarkentaa erityislain ja sosiaalihoitolain välisiä eroja.

Kuljetuspalvelun mukaisten työmatkojen tulee kattaa vähintään työvoimahallinnon määrittämän alueellisen työssäkäyntialueen.

Selkäydinvammaiset Akson ry kannattaa ja pitää erittäin hyvänä leasing auton mahdollisuutta työelämässä ja yritystoiminnassa, koska tosin kuin työssäkäyntialue, työ- ja yritystoiminnan ns. toiminta-alueita ei voi määritellä. Selvitysmies Kalle Könkkölä laatiman selvityksen mukaan leasingauto ei aiheuta liikkumisen palveluihin lisäkustannuksia vaan tuo säästöä. Leasingauton käyttömahdollisuus antaa vammaiselle henkilölle yhdenvertaisen kodin ulkopuolelle liikkumisen mahdollisuuden kuin vammattomillakin. Tämä toimintamalli tukee YK:n vammaissopimuksen 20 artikla, henkilökohtainen liikkuminen.

19 § Taloudellinen tuki

Maakunta voi korvata vammaiselle henkilölle kustannukset, jotka henkilölle aiheutuvat muiden kuin terveydenhuollon lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvien päivittäisissä toiminnoissa, liikkumisessa, viestinnässä tai vapaa-ajan toiminnoissa tarvittavien välineiden sekä muiden teknisten ratkaisujen hankkimisesta. Lisäksi maakunta voi korvata ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat vamman tai sairauden edellyttämän vaatetuksen ja erikoisravinnon hankkimisesta.

Päivittäisissä toiminnoissa, liikkumisessa, viestinnässä tai vapaa-ajan toiminnoissa tarvittavien välineiden sekä muiden teknisten ratkaisujen hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista korvataan puolet, ellei korvauksen korottamiselle tai alentamiselle ole vammaisen henkilön yksilöllinen tarve sekä elämäntilanne kokonaisuudessaan huomioon ottaen erityisiä perusteita. Kustannusten määrä arvioidaan aiheutuvien todellisten kustannusten perusteella. Vakiomalliseen välineeseen tai muihin teknisiin ratkaisuihin sekä autoon tai muuhun kulkuvälineeseen tehdyt toimintarajoitteen edellyttämät välttämättömät muutostyöt korvataan kokonaan määrärahojen puitteissa.

Arvioitaessa vammaisen henkilön taloudellisen tuen tarvetta auton tai muun kulkuvälineen hankintaan on otettava huomioon vammaisen henkilön liikkumisen tarve sekä mahdollisuus käyttää julkista joukkoliikennettä tai muuta liikkumisen tukea ja palveluja. Taloudellista tukea auton tai muun kulkuvälineen hankintaan voidaan myöntää, jos henkilön toimintarajoitteesta aiheutuva kulkuvälineen tarve tavanomaisessa elämässä on runsasta ja jatkuvaluonteista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista sekä muista 1 ja 2 momentissa tarkoitetun korvauksen määräytymiseen vaikuttavista seikoista.

38. Huomioita 19 §:n sisältöön.

Ylimääräisten vaatetuksen kustannusten korvaamista koskevia perusteluja tulee muuttaa. Vammaisetuksista annetun lain 10 §:ssä on määritelty erityiskustannukset, jotka huomioidaan vammaisetuuden suuruutta arvioitaessa. Vamman tai sairauden aiheuttama vaatteiden tavanomaista suuremman kulumisen aiheuttama uusimistarve tai mittatilauksena valmistettavien erikoisvaatteiden kustannukset eivät sisälly erityiskustannuksiin. Perusteluja tulee muuttaa myös ylimääräisten erikoisravinnon hankkimiskustannusten osalta, koska vammaisetuslaista on poistettu ruokavaliokorvaus.

Selkäydinvammaiset Akson ry:n mielestä arvioitavaksi poistettavuuden osalta yksityiskohtaisista perusteluista tulee harkita kohtaa, jossa todetaan: ”.. henkilö ei vammansa vuoksi voi käyttää valmiina ostettavia jalkineita. Erityiset muokkaukset jalkineisiin esim. virheasennoista johtuvista syistä”. Toteamme, että esimerkiksi ortoosit ja erityisjalkineet edellyttävät lääketieteellistä arviota ja kuuluvat lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineinä

terveydenhuollon lainsäädännön puolelle terveydenhuollon ammattilaisen arvioitavaksi.

Selkäydinvammaiset Akson ry pitää erittäin hyvänä, että auton tai muun kulkuvälineen hankinnan tuki on omana kohtanaan ja tukimuoto tulee selkeästi esille.

3 luku Muutoksenhaku

39. Huomioita 3 luvun säännöksiin.

Selkäydinvammaiset Akson ry pitää lukua ja muutoksenhaun osalta onnistuneena. Erityisen tärkeää on, että vammaiselle ihmiselle subjektiivisista oikeuksista on mahdollisuus hakea muutosta korkeammalta hallinto-oikeudelta.

4 luku Erinäiset säännökset

40. Huomioita 4 luvun säännöksiin.

Selkäydinvammaiset Akson ry pitää 29 § siirtymäsäännöstä välttämättömänä ja asiakkaan palveluiden pysyvyyden kannalta tärkeänä.

Selkäydinvammaiset Akson ry kannattaa Invalidiliitto ry:n lausuntoa kyseisestä säännöksestä.

41. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin lakiesitykseen liittyen?

Vammaisen henkilön palvelut ja tukitoimet muodostavat kokonaisuuden, joka tulee aina toteuttaa yksilöllisesti. Erityislaki ja siihen yhdistettynä muut sosiaalihuollon ja terveydenhuollon palvelut sekä tukitoimet mahdollistavat vammaisen henkilön osallistumisen yhteiskuntaan ja yhdenvertaisen elämän. Oikea-aikaisesti järjestetyillä ja oikeanlaisilla palveluilla ja tukitoimilla saadaan aikaiseksi kustannussäästöjä pitkällä aikavälillä.

Selkäydinvammaiset Akson ry kiittää mahdollisuudesta osallistua vammaisten ihmisten elämään merkittävästi vaikuttavaan lainsäädäntöprosessin valmisteluun. Järjestö pyytääkin valmistelijoita huomioimaan kaikkien vammais- ja potilasjärjestöjen lausunnot, koska juuri ne ovat lain piiriin kuuluvan henkilöryhmän asiantuntijoita.